

Школьны гурток: ад медыяспажыўцоў – да медыястваральнікаў

Сродкі фарміравання нацыянальна-культурнай ідэнтычнасці вучняў і іх камунікатыўных кампетэнцый

А. Я. Панкратава,

настаўнік беларускай мовы і літаратуры
вышэйшай катэгорыі СШ № 20 г. Оршы

Сённяшнія вучні жывуць у свеце інтэрнэту, сацыяльных сетак, блогаў. Але што ўяўляе сабой тая інфармацыя, якой яны карыстаюцца? Каб зразумець гэта, настаўніку дастаткова зайсці на старонку любога свайго вучня ў сацсетцы: сэлфі, фэйкі, дадаткі, гульні, інакш кажучы, бяздумнае баўленне часу, няўменне глыбока разважаць, аналізаваць, спасцігаць. На маю думку, нам, педагогам,

нічога не застаецца, як пастарацца мінус перавесці ў плюс, г. зн. выкарыстаць захопленасць дзяцей інфармацыйнымі тэхналогіямі ў вучэбных і развіццёвых мэтах на ўроках і ў пазавучэбнай дзейнасці. Прапануем вашай увазе вопыт работы медыягуртка¹, створанага на базе 8«Б» класа.

Змест работы медыягуртка вызначаны той акалічнасцю, што наша школа з'яўляецца эксперыментальнай пляцоўкай Нацыянальнага інстытута адукацыі па апрабаванні мадэлі фарміравання ў вучняў нацыянальна-культурнай ідэнтычнасці ў рамках дзейнасці ўстановы адукацыі як сацыякультурнага цэнтра.

Мэта дзейнасці – фарміраванне ў вучняў усведамлення сваёй нацыянальна-культурнай ідэнтычнасці праз інтэграцыю медыяадукацыі ў навучанне і выхаванне.

Задачы:

- пашыраць сродкамі медыя веды школьнікаў у галіне нацыянальнай культуры і мастацтва, спрыяць развіццю пацукцы нацыянальнай самапавагі;
- садзейнічаць развіццю інфармацыйнай і камунікатыўнай культуры вучняў праз умацаванне сувязі з нацыянальнай культурай;
- ствараць умовы для фарміравання ў вучняў навыкаў работы з інфармацыяй;

- фарміраваць уменне эфектыўна ўзаемадзейнічаць у соцыуме, у тым ліку праз інтэрнэт, развівацца і вучыцца самастойна.

Змест заняткаў у медыягуртку арыентаваны на даследчую, эксперыментальную і творчую медыядзейнасць вучняў.

Кірункі дзейнасці:

- развіццё камунікатыўных здольнасцей вучняў;
- арганізацыя работы школьнага кінаклуба;
- стварэнне ўласнага медыяпрадукту.

Гэтая дзейнасць прадугледжвае фарміраванне ў вучняў навыкаў работы з інфармацыяй і выхаванне грамадзянскай культуры.

Развіццё камунікатыўных здольнасцей

Уся дзейнасць медыягуртка, як і ўвесь выхаваўчы працэс у класным калектыве, ажыццяўляецца на беларускай мове. Развіццё камунікатыўных здольнасцей вучняў адбываецца перш за ўсё за кошт развіцця маўлення

¹ План дзейнасці медыягуртка прадстаўлены на сайце часопіса www.n-asveta.by/dadatki/asambleya/2016/pankratava.pdf

і ўжывання беларускай мовы ў розных камунікатыўных сітуацыях:

- ❑ выступленні ў якасці экскурсаводаў у гарадскім музеі У. Караткевіча;
- ❑ выступленні ў якасці экскурсаводаў у школьным экалагічным музеі;
- ❑ выступленні ў якасці вядучых спартыўных мерапрыемстваў;
- ❑ выступленні на школьных і класных канцэртах;
- ❑ стварэнне школьнай газеты і г.д.

Удзельнікі медыягуртка вучацца таксама ствараць невялікія беларускамоўныя медыятэксты ў віртуальнай прасторы. З мэтай рэфлексійнага аналізу мерапрыемстваў выхаваўчага характару ў сацыяльнай сетцы «ВКонтакте» год таму была створана група, якая носіць такую ж назву, як і наш медыягурток, – «Шалёны восьмы». Пасля найбольш упадабаных мерапрыемстваў вучні па чарзе пакідаюць у групе свае фотаздымкі і невялічкія каментарыі. Акрамя таго, члены медыягуртка дзеляцца ў сетцы фотаздымкамі, зробленымі падчас наведвання гістарычных мясцін Беларусі, сваімі думкамі, захапленнямі, поспехамі, уражаннямі. Тут можна ўбачыць і віншаванне з перамогай у чарговай алімпіядзе, і малавядомы верш пра каханне, і найважнейшыя беларускія навіны.

Уся дзейнасць медыягуртка спрыяе папулярызацыі беларускай мовы ў асяроддзі падлеткаў і іх бацькоў, развіццю камунікатыўных навыкаў вучняў, а таксама павышэнню ў іх інфармацыйнай культуры. Такім чынам ажыццяўляецца і выхаваўчая работа, і фарміраванне медыякультуры навучэнцаў.

🦋 **Арганізацыя работы школьнага кінаклуба**

У аснову работы створанага на базе 8 «Б» класа школьнага кінаклуба пакладзены прынцып адпаведнасці навучальнай праграме па беларускай літаратуры. Яго мэта – матывацыя да вывучэння беларускай гісторыі, літаратуры і культуры праз знаёмства з нацыянальным кінематографам і творчасцю беларускіх кінарэжысёраў.

Змест работы школьнага кінаклуба спланаваны з улікам узроставай катэгорыі і магчымасцей інтэграцыі з прадметам «Беларуская літаратура»².

У працэсе наведвання заняткаў школьнага кінаклуба вучні маюць магчымасць больш глыбока засвоіць змест літаратурных твораў праз аўдыявізуальнае ўспрыманне, даведацца пра гісторыю свайго народа, пазнаёміцца з

творчасцю беларускіх кінаакцёраў і рэжысёраў, убачыць лепшыя ўзоры сусветнага і айчыннага кінематографа. Усё гэта павышае ўзровень іх грамадзянскай і медыйнай культуры.

🦋 **Стварэнне ўласнага медыяпрадукту**

Работа па стварэнні ўласнага медыяматэрыялу вядзецца па некалькіх напрамках.

❑ **Падрыхтоўка вучэбных прэзентацый**

Стварэння прэзентацыі інтэгруюцца ў вучэбныя прадметы гуманітарнага цыкла. Мэта такой работы – фарміраванне ў вучняў умённай працаваць з інфармацыйнымі рэсурсамі, адбіраць, ацэньваць і грамадска скарыстоўваць інфармацыю.

❑ **Конкурсы прэзентацый любімага верша**

Такія конкурсы звычайна ладзяцца падчас дня паэзіі, тыдня беларускай мовы, святкавання юбілеяў беларускіх паэтаў. Форма спаборніцтва станоўча ўплывае на ўзровень падрыхтоўкі вучняў да мерапрыемства, актывізуе творчыя здольнасці, дапамагае вучыцца ў сваіх равеснікаў, развівае навыкі інтэрпрэтацыі інфармацыі ў адпаведнасці з уласным разуменнем паэтычнага твора, стымулюе да знаёмства з беларускім мастацтвам (выяўленчым, музычным і інш.).

❑ **Стварэнне відэаматэрыялаў**

Як правіла, гэта вучнёўскія работы *інфармацыйна-выхаваўчага зместу*. Пры стварэнні відэаматэрыялаў (нават самых простых) вельмі важна навучыць дзяцей усведамляць, дзеля чаго яны гэта робяць і што сваім медыяпрадуктам хочучь выказаць. Відэасюжэты могуць быць самымі разнастайнымі: «Хэлоўін? Вы яшчэ нашы Каляды не бачылі!» (традыцыі калядавання на Беларусі); «Няхай заўжды будзе заўтра!» (сюжэтны ролік па прапагандзе ЗЛЖ); «Калейдаскоп талентаў 8 «Б» (па выніках канцэрта, прысвечанага Дню маці); «З чаго пачынаецца Радзіма?» (па выніках краязнаўчай вандроўкі); «Дзень роднай мовы» (па выніках школьнага свята, прысвечанага Міжнароднаму дню роднай мовы) і інш.

Сутнасць работы над стварэннем відэасюжэтаў у тым, што вучні не толькі стараюцца выразна і пераканаўча данесці матэрыял да гледача, але і самі глыбей усведамляюць змест выхаваўчага мерапрыемства. Напрыклад, калі відэарад, прысвечаны краязнаўчай вандроўцы, агучыць мажорнай дзіцячай музыкай і аздобіць дасціпнымі фотаздымкамі, то сутнасць фільма можна сфармуляваць адпаведным чынам: «Паглядзіце, як нам было весела!». Калі ж вучні вырашаюць зрабіць фільм, прысвечаны гісторыі свайго краю,

² Спіс прагледжаных і абмеркаваных на пасяджэннях кінаклуба фільмаў беларускіх рэжысёраў і фільмаў, знятых паводле твораў беларускіх пісьменнікаў, прадстаўлены на сайце часопіса www.n-asveta.by/dadatki/asambleya/2016/pankratava2.pdf.

яны падбіраюць пазнавальную інфармацыю на беларускай мове і агучваюць мелодыйяй песні «С чего начинается Родина?».

🦋 Вучнёўскі даследчы праект

Без медыяадукацыі сёння немагчыма ўявіць выкарыстанне ў выхаваўчай рабоце *праектных тэхналогій*, скіраваных на развіццё грамадзянскай культуры вучняў. Напрыклад, пры азнаямленні вучняў з дзейнасцю Еўфрасінні Полацкай можна адначасова раска-заць ім пра вялікую колькасць дзеячаў белару-скай культуры. З гэтай мэтай у нашым 8 «Б» рэалізаваны **вучнёўскі даследчы праект «Вобраз Еўфрасінні Полацкай у сучасным беларускім мастацтве»**. Праект складаецца з прэзентацый даследаванняў вучняў па тэ-мах «Вобраз Еўфрасінні ў сучаснай беларускай публіцыстыцы», «Вобраз Еўфрасінні ў сучас-най мастацкай літаратуры», «Вобраз Еўфрасінні ў сучасным выяўленчым мастацтве», «Вобраз Еўфрасінні ў скульптуры», «Вобраз Еўфрасінні ў іканапісе», «Вобраз Еўфрасінні ў сучасным ювелірным мастацтве», «Вобраз Еўфрасінні ў сучаснай беларускай паэзіі». У ходзе гэ-тых даследаванняў васьмікласнікі пазнаёмліся з такімі дзеячамі сучаснага беларускага ма-стацтва, як Мікола Купава, Арлен Кашкурэвіч, Аляксей Марачкін, Уладзімір Арлоў, Мікола Кузьміч, Ігар Голубеў, Сяргей Тарасаў, Нінэль Шчасная, Сяргей Лагуновіч-Чарапко, Ана-толь Арцімовіч, Святлана Заскевіч, Вольга Іпатава, Сяргей Тарасаў, Людміла Рублеўская і інш. Такім чынам, фарміруючы навыкі ра-боты з медыяінфармацыяй, у рамках праек-тнай даследчай дзейнасці вучні пазнаёмліся з лепшымі ўзорамі сучаснага беларускага ма-стацтва, павысілі ўзровень сваёй грамадзянскай куль-туры праз вывучэнне культуры нацыянальнай.

🦋 Інтэрактыўны конкурс відэавершаў

Школьны сайт і віртуальныя суполкі да-юць магчымасць разнастаіць праектную дзей-насць, праводзіць інтэрактыўныя *конкурсы і інтэрактыўнае галасаванне* па розных пытан-нях. У якасці прыкладу прывяду наш школьны **інтэрактыўны конкурс відэавершаў**.

21 сакавіка – Сусветны дзень паэзіі. У сувязі з гэтай падзеяй вучням у якасці дадаткова-га задання было прапанавана паўдзельнічаць у конкурсе відэавершаў: трэба было выбраць любы ўпадабаны верш на беларускай мове, па-мастацку яго прачытаць і зрабіць відэазапіс з мэтай размяшчэння на школьным сайце.

Мэта конкурсу: далучэнне вучняў да набыткаў сучаснай беларускай паэзіі.

Задачы:

- ❑ забяспечыць вывучэнне школьнікамі бе-ларускай паэзіі на паглыбленым узроўні;
- ❑ развіваць інфармацыйную і камунікатыўную культуру;
- ❑ выхоўваць грамадзянскую культуру на ўзорах лепшых паэтычных твораў.

Крытэрыі ацэнкі:

- ❑ колькасць галасоў, набраных удзельнікам пры інтэрактыўным галасаванні;
- ❑ выбар верша (навізна, змест, актуальнасць);
- ❑ адпаведнасць відэападачы верша яго зместу;
- ❑ выразнасць чытання: уменне перадаць эма-цыянальны настрой верша, данесці да гле-дача яго змест, самастойная інтэрпрэтацыя верша на аснове выразнага чытання.

Паколькі арыгінальнасцю, разнастайнасцю форм падачы верша, выразнасцю і шчырасцю чытання вылучаліся многія вучнёўскія работы, было вырашана ўвесці дадатковыя намінацыі: «Лепшая інсцэніроўка твора», «Лепшае выка-нанне твора», «Нестандартны падыход да выка-нання твора», «Прысвячэнне матулі».

Вынікі конкурсу былі размешчаны на школь-ным сайце, а на свяце апошняга званка прагучалі імёны ўдзельнікаў і пераможцаў, уручаны грама-ты і падзячныя лісты.

Сёння ўжо можна з упэўненасцю сцвярджаць: дзейнасць школьнага медыягуртка дапамае вуч-ням зразумець, што любоў да Радзімы пачынаецца з любові да маці, з павагі да сваёй школы, сваіх аднакласнікаў, настаўнікаў, да нацыянальных тра-дыцый, роднай мовы. Удзельнікі медыяпраектаў з медыяспажываўцаў відавочна ператвараюцца ў медыястваральнікаў. Яны павышаюць узровень сваёй культуры, набываюць нацыянальную сама-свядомасць, развіваюць камунікатыўныя якасці, вучацца крытычна мысліць і канструктыўна пра-цаваць з інфармацыяй.

ЛІТАРАТУРА

1. **Люриня, Т. И.** Формирование гражданской культуры личности [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.info-library.com.ua>. – Дата доступа: 25.09.2013.
2. **Соцкая, Е. В.** Инновационные педагогические подходы в формировании гражданской культуры [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.superinf.ru/>. – Дата доступа: 26.10.2012.
3. **Федоров, А. В.** Медиаобразование в странах Восточной Европы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://window.edu.ru/>. – Дата доступа: 26.11.2015.

**Кіраўнік творчага праекта «Педагагічная асамблея» – А. В. Маслава.
Каардынатар праекта – Г. Б. Пионік**